

MARIEHAMNS ENERGI

KUNDTIDNING nr 11

*Därför behövs
en till biopanna*

*Elmätare som vägrar
kommunicera*

**Stöd skapar rusning
efter fjärrvärme**

Ledare

Energimarknaden är i stor förändringsfas, och energifrågor har blivit högpolitiska. Europas systempris på energi påverkas i det stora hela av produktionens råvarupris, såsom gas, olja, kol men även har vädret blivit en stor aktör.

På Åland sker all handel genom Sverige så vi är nära bundna till deras politiska beslut. När ringhalshals 1 avvecklades vid årsskiftet 2020–2021 såg vi direkt ett dubbelt så högt energipris per MWh, från runt 20€ till priset omkring 50€ som medespot. Under året har flera orsaker bidragit till att priset hållits på höga nivåer då Norge inte släppt ut vatten från sin vattenkraft då det väntat på att 1400 MW kabeln North Sea Link skall finaliseras. Bara för någon månad sedan uppnådde det brittiska priset otroliga 2500 £/MWh, så det är ett välbehövligt tillskott för UK som tyvärr tar effekt av Norden vilket leder till mera import för Sverige från Polen och Tyskland. I nuläget är vattenlagrena i Södra Norge på låga nivåer, så det behövs nederbörd för att få ner elpriset på en kortare tidshorisont. Det kraftigt försenade finska kärnkraftverket Olkiluoto 3 börjar närma sig slutskedet, och elmarknaden hoppas på att detta 1600 MW tillskott ska komma och stabilisera upp nätet. Denna extra kraft kommer sänka både finska och svenska elpriset.

 är Mariehamns Energis kundtidning.
Ansvarig utgivare: Per Eriksson
Text och form: April Kommunikation
Tryck: Grano Oy
November 2021

I politiska hetluften i Europa är Nord Stream 2. Gasröret som ska transportera rysk gas till Europa. Bygget har hamnat i en Catch 22, då gasleveransen i Ryssland är ett monopol medan det i Europa måste vara en frimarknad för vem som helst att använda sig av stamröret för att leverera gas genom det. Denna konflikt har lett till ett underskott av gas, vilket gör att priserna på LNG-gas har rusat med konsekvenserna att vissa företag/bondgårdar har varit tvungna att lägga ner sitt företag. Även att Kina övergår allt mera från kolkraft till gas har lett till en brist på LNG-fraktfartyg och gas.

Även den explosionsartade prisökningen för utsläppsätter, som i början av året låg på 30,35€ har stigit till 64,33 €, har lett till att den europeiska produktionen av elektricitet blivit dyrare.

Linus Dolke,
ansvarig elhandlare på Mariehamns Energi Ab.

Stefan Skogberg, vd för Mariehamns Bioenergi, säger att det är nödvändigt att bygga ut bioenergin i staden för att Mariehamn ska nå sina klimatmål.

Ny biopanna en vinstlott både för miljö och ekonomi

Mariehamns Bioenergi, som delvis ägs av Mariehamns Energi, har i flera år försök få till stånd en tredje biopanna för fjärrvärme. Men trots att en sådan investering skulle skapa stora vinster både för miljön och samhällsekonomin har alla försök hittills stött på patrull.

– En ny biopanna behövs för att staden ska nå sina klimatmål, men problemet är att det för tillfället inte verkar finnas någon plats i eller i närheten av Mariehamn där vi får bygga, säger Stefan Skogberg, vd för Mariehamns Bioenergi.

De två flispannorna vid Fabriksgatan i Mariehamn som ägs av Mariehamns Bioenergi förser varje år tusentals mariehamnare med billig, förnybar och lokalproducerad fjärrvärme. Problemet är att i takt med att antalet kunder och invånare i staden växer blir det svårare och svårare att med nuvarande kapacitet klara av hela värmebehovet med fliseldning under kalla vinterdagar, vilket gör att Mariehamns Energi måste stödeldas med olja för att klara av topparna i efterfrågan.

– Varma vintrar klarar vi oss utan att använda knappt någon olja alls, men en normalvinter måste vi i dagsläget budgetera för strax över 1.000 ton olja. Samtidigt som pannorna redan körs på max får vi fler och fler kunder varje år, vilket innebär att behovet av att elda med olja snarare lär öka om det inte byggs en till biopanna, säger Per Eriksson, VD för Mariehamns Energi.

Att Mariehamns Energi vill ersätta oljan med lokalproducerad bioenergi är egentligen självklart. Dels är man mer eller mindre tvungen att göra det för att staden ska leva upp till sina klimatmål,

dels finns det mängder med fördelar med att byta ut oljan mot värme som kommer från fliseldning.

“Fördelen med en biopanna jämfört med till exempel vindkraft eller solenergi är att de alltid tuffar på, oavsett väder och vind”

– Den största fördelen är givetvis att utsläppen minskar, men en annan fördel är att priset på lokalproducerad flis är betydligt mer stabilt och lägre än världsmarknadspriset på olja, som kan variera kraftigt från år till år. Genom att använda lokalproducerad flis minskar vi även transporterna. Dels slipper vi frakta hit olja – och därmed riskera att det sker ett oljeutsläpp i Svibyvikens – dels kan vi använda den åländska flisen lokalt i stället för att tvingas frakta bort det, säger Per Eriksson.

Biopannorna tuffar på i alla väder

Det finns förstås andra sätt att ersätta oljeeldningen. Dels kan hus värmas upp med elektricitet genom olika värmepumpar, dels går det även att elda med bioolja, men allt talar ändå för att en utbyggd bioenergi är det bästa alternativet.

– Visst går det att komma bort från de fossila energikällorna genom att köpa och värma upp husen med grön el. På samma gång ser vi att elpriserna stiger och kan variera kraftigt. Fördelen med en biopanna jämfört med till exempel vindkraft eller solenergi är att de alltid tuffar på, oavsett väder och vind, säger Per Eriksson.

Jämfört med i princip alla energikällor är därmed bioenergin extremt pålitlig. Förutom att den inte är beroende av väder och vind är den heller inte beroende av transporter till Åland eftersom bränslet som används, det vill säga åländska skogs- och sågverksrester, produceras lokalt. Jämfört med både fossil olja och grön el är dessutom bioenergin billigare. Skillnaden jämfört med bioolja är ännu större, återigen till bioenergens fördel.

– Om Mariehamns Energi går in för en lösning med bioolja måste oljan köpas in utifrån. Problemet är att oljan har relativt kort lagringstid, vilket innebär att man dels bara kan köpa in små, dyra partier åt gången, dels bli tvungen att elda med dyr bioolja i onödan bara för att lagringstiden är på väg att löpa ut, säger Stefan Skogberg.

Strandade försök att bygga ny panna

Mariehamns Bioenergi har i ungefär åtta års tid försökt få till en tredje biopanna. Man har försökt få tillstånd att bygga en biopanna både i Dalkarby och Norrböle industriområde, men i bägge fall har planerna åtminstone hittills gått om intet på grund av motstånd och besvär från de närboende. Detta trots att en bioenergiopanna tack vare modern teknik och rökgaskondensering inte släpper ut mycket mer än vattenånga genom skorstenen.

Det ekonomiskt mest fördelaktiga alternativet skulle däremot vara att bygga en ny biopanna i direkt anslutning till de två befintliga pannorna, något som det nu skapas förutsättningar för genom rivningen av dieselmotorkraftverket G1.

– Den största fördelen med att bygga den tredje biopannan i anslutning till de nuvarande två är att hela fjärrvärmenätet utgår härifrån. Det är här de grövsta ledningarna och den största möjligheten att leverera effekten finns. Problemet hittills har som sagt varit att vi inte fått en plats att bygga biopannan på, men eftersom miljötänkandet är på en helt annan nivå i dag än för bara några år sedan är det både min förhoppning och vision att vi ska kunna bygga en ny biopanna antingen här centralt eller någon annanstans, säger Stefan Skogberg.

Pontus Nordlund och de andra på Mariehamns Energi jobbar just nu stenhårt med att byta ut de elmätare vars kommunikationschip gått sönder.

Därför måste tusen elmätare i Mariehamn läsas av manuellt

Den globala bristen på halvledare, pandemin och ett åskväder i slutet av sommaren gör att ett tusental elmätare i Mariehamn just nu måste läsas av manuellt.

– Kommunikationskortet i elmätarna har gått sönder. Vi beställde nya mätare i november 2019, men på grund av pandemin och den globala bristen på halvledare försenades leveransen med ett och ett halvt år, säger Jim Tommiska, it-ansvarig.

I synnerhet sedan slutet av sommaren har det varit stora problem med fjärravläsningen av Mariehamns Energis elmätare. Mätningen i sig fungerar som den ska, men i ungefär tusen elmätare har de chip som krävs för att uppgifter om förbrukningen ska skickas in till bolagets system för fakturering gått sönder.

Det här gör att mätarna måste läsas av manuellt för att kunderna ska få sin elräkning. Problemet är att Mariehamns Energi omöjligt hinner läsa av alla elmätare manuellt så ofta som det krävs för att kunderna ska få sina elräkningar enligt det normala intervallet.

– Däremot fungerar själva mätningen som den ska. Men det kan det dröja längre än vanligt att få räkningen, och när den väl kommer är den i form av en samlingsfaktura för flera månader. Det kan ju då bli en ganska stor summa som ska betalas på en gång, säger Harriet Eker på Mariehamns Energi.

För att undvika det här problemet kan de kunder som bor i egnahemshus, och vars elmätare tappat förmågan att kommunicera, själva läsa av mätaren en gång i månaden och sedan antingen mejla eller ringa in mätarställningen till fakturering@energi.ax eller 018-531 511.

Det går också, oavsett om man bor i hus eller lägenhet, att varje månad betala in den summa som elräkningen brukar ligga på i förskott, för att på så sätt undvika en stor faktura längre fram. Det går bra att se på en gammal räkning och ange sitt kundnummer eller förbrukningsplatsnummer i meddelandefältet när man betalar.

”För att undvika det här problemet kan de kunder som bor i egnahemshus, och vars elmätare tappat förmågan att kommunicera, själva läsa av mätaren en gång i månaden och sedan antingen mejla eller ringa in mätarställningen till fakturering@energi.ax eller 018-531 511”

Pandemi, chipbrist och åska

Att det en tid varit så stora problem med fjärravläsningen hänger samman med en hel rad smått osannolika händelser, med start redan 2019.

– Allt började med att vår dåvarande leverantör av elmätare helt från ingenstans upphörde med sina leveranser eftersom vi ansågs vara en för liten kund. Vi valde därför att byta leverantör, testkörde den nya mätartypen hösten 2019 och lade in beställningen i november samma år, säger Jim Tommiska.

Elmätarna var tänkta att levereras till Åland i februari 2020, men då slog pandemin till, vilket gjorde att transporterna från Kina, där mätarna tillverkas, slogs ut. Sedan följde en global brist på

halvledare, vilket inneburit att leveransen blivit ytterligare försenad med smått otroliga ett och ett halv år.

– Vi hade kunnat beställa mätare från en europeisk tillverkare, men det hade inte spelat någon roll eftersom chipen ändå kommer från samma fabrik i Kina, säger Jim.

Nu byts de gamla mätarna ut

Genom att ha ett lager och köpa in elmätare från andra energibolag har man kunnat se till att mätningen fungerar hos samtliga kunder och att det finns tillräckligt många mätare till nybyggda bostäder, men mängden mätare man lyckats få tag i har inte räckt till för att byta ut samtliga mätare med skadade kommunikationschip.

– Förutom att få tag i mätare tar det dessutom mycket tid i anspråk att byta ut dem. Med allt kringarbete som hör till klarar vi ungefär av 55 byten i veckan med den personalstyrka vi har. Före sommaren hade vi jobbat oss ner till 300 mätare med kommunikationsproblem. Sedan gjorde ett åsknedslag och ett test av Finlandskabeln att vi tappade kontakten med ytterligare 1.200 mätare. Som mest var det problem med 1.500 mätare, nu i slutet av september är vi nere i 1.000 stycken.

Problemen med kommunikationschipen har skapat med massor med merarbete för Mariehamns Energi och en hel del krångel för vissa kunder, men i takt med att bolaget nu får leverans av nya mätare ska samtliga gamla mätare bytas ut.

– Totalt rör det sig om ungefär 4.500 mätare som installerades 2007 och 2008 som vi nu byter ut. Vi lär säkert hålla på en bra bit in i nästa år före vi är färdiga, men det kostar inget för kunderna och de nya mätarna är klasade för hela 20 års drift, säger Jim.

Liten effekt på fakturan när elpriserna rusar

Under hösten har priserna på den nordiska elmarknaden varit tre till fyra gånger högre jämfört med ett normalår, och i vinter kan priserna stiga ytterligare. Men trots den kraftiga prisuppgången blir påverkan på kundernas elräkningar liten. – Det här beror på att fakturan till största del består av skatter och avgifter för nätet, säger Linus Dolke, ansvarig för elhandeln på Mariehamns Energi.

◀ Som elhandelsansvarig på Mariehamns Energi har Linus Dolke haft en intensiv höst. Priserna på el svänger kraftigt och det krävs ett stort mått av skicklighet, is i magen och avancerade modeller för att se till att kunderna får ett så bra pris på elen som möjligt.

Nya elavgiftspriser från 01.11.2021

Mariehamns Energi kommer att, på grund av stigande energipriser, justera elavgiften för samtliga tariffer uppåt med 20% från och med 1 nov 2021. Elnätets tariffer förblir oförändrade.

Nya priset från november:

110. Normaltariff

	(inkl. moms.)	(exkl. moms.)
Elavgift (c/kWh)	5,67	4,57

120. Dubbeltariff dag/natt

	(inkl. moms.)	(exkl. moms.)
Elavgift/dag (c/kWh)	6,07	4,90
Elavgift/natt (c/kWh)	5,46	4,40

130. Tidstariff vinter, vår/höst, sommar. Dag/natt

	(inkl. moms.)	(exkl. moms.)
Elavgift/dag/vinter (c/kWh)	6,22	5,02
Elavgift/natt/vinter (c/kWh)	6,07	4,90
Elavgift/dag/vår/höst (c/kWh)	5,98	4,82
Elavgift/natt/vår/höst (c/kWh)	5,62	4,54
Elavgift/dag/sommar (c/kWh)	5,85	4,72
Elavgift/natt/sommar(c/kWh)	5,30	4,27

Att Mariehamns Energi och de övriga åländska elbolagen skulle avstå från att höja sina elavgifter inför nästa år är i det närmaste otänkbart. Redan vid årsskiftet inleddes prisökningen på den el Mariehamns Energi köper in och sedan dess har marknadspriserna fortsatt uppåt till historiskt höga nivåer. Därför höjer nu Mariehamns Energi elpriset med 20 procent.

– Priserna på den nordiska elmarknaden inledde sin klättring när reaktorn Ringhals 1 stängdes vid årsskiftet och sedan dess har prisuppgången accelererat ytterligare. En så här snabb ökning har vi nog aldrig sett tidigare, säger Linus Dolke.

Många varnar nu för att Europa kan ha en rejäl energikris på halsen om vi får en kall och vindfri vinter.

– Det finns helt klart en risk för det och det vi ser nu är en riktig kris. Om det här sker lär priserna på den el vi köper in stiga ytterligare, men det är viktigt att hålla isär elpriser och avgifterna för elnätet. Relationen mellan elpriset och vad kunderna betalar i elräkning är ungefär ett till sex – det vill säga om vi höjer elpriset med 20 procent stiger priset en kund betalar för sin elförbrukning med enbart drygt 3 procent, säger Linus.

Så bestäms priset på elen

Att elpriserna, märkligt nog, har en i det närmaste obetydlig inverkan på kundernas elräkning beror på att avgifterna för själva överföringen är så höga. Jämfört med övriga Europa är elpriserna i sig på Åland väldigt låga, det är i stället allt det andra som kostar.

– Många har inte förstått att den största delen av de pengar kunderna betalar går till elnät och överföringsavgifter samt skatter.

Mariehamns Energi kan förstås inte heller påverka priserna på elmarknaden, men genom att säkra upp framtida inköp genom terminskontrakt – där man köper rätten att köpa in el till ett förutbestämt pris någon gång i framtiden – undviker man att drabbas av alltför tvära kast på elmarknaden.

– När jag sedan lägger mitt förslag för vad elpriset för våra kunder ska vara nästa år ser jag dels på vårt portföljpris – det vill säga priset för den el vi redan köpt – samt vad Nasdaq commodities förutspår att terminspriset på el blir i framtiden. Jag gör sedan en uträkning där jag lägger på en liten marginal som ska täcka våra kostnader.

Målet är att få till ett så lågt och rättvist pris som möjligt, bland annat genom att bedriva en bra elhandel och att hålla nere kostnaderna.

– En vanlig kommentar i synnerhet på sociala medier är att de åländska elbolagen borde nöja sig med att göra lägre vinster och på så sätt få ner priset för kunderna. Men för det första har som sagt elpriset väldigt liten betydelse för vad kunderna faktiskt betalar, för det andra är vinstmarginalen väldigt liten för elhandeln. Vi lyckas för det mesta sätta elpriserna på helt rätt nivå, som gör att vi mer eller mindre går plus minus noll efter omkostnader.

”Det finns helt klart en risk för det och det vi ser nu är en riktig kris”

Men även om Mariehamns Energis kunder därmed inte behöver ligga sömnlösa över de stigande elpriserna finns det andra, större frågor som blir aktuella när det mer eller mindre råder kaos på den europeiska elmarknaden. Inte minst när bristen på el och energi gör att man på vissa håll tvingas elda med olja och kol för att råda bot på underskottet på elektricitet.

– Min allmänna livsfilosofi är att det är bättre att agera än att prata. Som det ser ut nu lönar det sig inte så mycket att prata, utan vi som bryr oss om miljön måste vi reflektera över vår energiförbrukning, annars är vi tvungna att elda med olja eller förlita oss på import av smutsig el från till exempel Polen när vi hamnar i situationer som denna, säger Linus.

Mariehamns Energis kunder behöver däremot inte förlita sig på smutsig el. För de kunder som varnar om miljön erbjuder bolaget både 100 procent grön, ursprungsgaranterad el samt även möjligheten att klimatkompensera för hela sin elförbrukning.

Att välja fjärrvärme är något av det bästa mariehamnare kan göra för miljön. Bränslet som används är nämligen helt lokalproducerat och förnybart.

Stöden gör att fler byter olja mot fjärrvärme

Generösa stöd från landskapet, höga oljepriser och ett ökande intresse för hållbarhet gör att allt fler byter bort oljeeldning till förmån för den betydligt mer bekväma och miljövänliga fjärrvärmerna.

– Vi ser helt klart att förfrågningarna ökar när det kommer nya stöd, säger Torsten Fredriksson, fjärrvärmechef på Mariehamns Energi.

Den 1 juli 2021 lanserade landskapsregeringen ett stöd på 3.000 euro för bostadsägare som byter från oljeeldning till ett mer miljövänligt alternativ, till exempel fjärrvärme. Från början var tanken att stödja ett utbyte av maximalt 25 oljepannor, men eftersom intresset visade sig vara så stort höjdes maxtaket till 75 stycken.

Torsten Fredriksson säger att stödet är viktigt för att få människor att byta från olja till exempelvis

fjärrvärme eftersom en sådan konvertering trots allt för med sig en ganska betydande investering.

– Det kostar mellan 10.000 och 12.000 euro att slita ut sin gamla oljepanna och installera fjärrvärme i stället, så ett stöd på 3.000 innebär ju att man får 25 procent av installationen betald.

Att byta från olja till fjärrvärme är i sig alltid en bra investering, men ju högre stöden och oljepriset är, desto snabbare betalar den tillbaka sig.

– Just nu är priset på eldningsolja över 1.000 euro per kubikmeter, vilket betyder att de som har fjärrvärme sparar en ordentlig slant jämfört med dem som eldar med olja. För ett vanligt hushåll handlar det om 500 euro mindre i uppvärmningskostnader under ett år.

Billig och lokal råvara

De som värmer sitt hus med olja får också leva med att det är svårt att förutse framtida priser och att kostnaden för att värma upp huset vissa år kan sticka iväg rejält.

– Samtidigt varierar priserna på fjärrvärmerna i princip ingenting. Vi har till och med kunnat sänka våra priser samtidigt som priset på olja har stigit. Det här beror dels på att det har varit varmare än normalt, dels på att vi tack vare den rökgaskondensering vi installerat kan producera mer värme med samma mängd bränsle.

Jämfört med olja är dessutom priset på det huvudsakliga bränslet Mariehamns Energi använder för att producera sin fjärrvärme både lågt och stabilt.

– När Ålands skogsindustrier avverkar skog tar de vara på grenar och toppar. Dessa hyggesrester får torka i ett år, sedan flisas de och körs hit där de används som det huvudsakliga bränslet i fjärrvärmeproduktionen. Det är en billig råvara – eller egentligen en restprodukt – som kostar betydligt mindre än olja.

”Att byta från olja till fjärrvärme är i sig alltid en bra investering, men ju högre stöden och oljepriset är, desto snabbare betalar den tillbaka sig”

Miljövinsten med att elda med åländska hyggesrester i stället för med olja är dessutom stor. Att värma ett hus med olja är något av det sämsta man kan göra för miljön, medan fjärrvärme som produceras av hyggesrester är koldioxidneutral. Att tillverka värme av grenarna och toppar leder nämligen inte till mer utsläpp av koldioxid än att låta dem ligga kvar i skogen och förmultna.

Ett bekvämare alternativ

Att både kostnaderna och klimatavtrycket sjunker är två viktiga skäl till att många byter från olja till fjärrvärme – bekvämligheten är ett annat. Förutom allt slippa ligga sömlös om nätterna och fundera på hur oljepriset utvecklas i framtiden och hur stor skada för miljön man egentligen gör genom att elda med ett fossilt bränsle, slipper även fjärrvärmekunder bry sig om alla former av underhåll, risken att varmvattnet ska ta slut och annat krångel.

– En oljepanna kräver tillsyn, vilket är ett problem för dem som av olika anledningar är bortresta längre perioder. Att producera sin egen värme med olja kräver också att du beställer bränsle, ordnar med sotning och ser till att allt fungerar som det ska, för det finns mycket som kan haka upp sig i en oljepanna, säger Torsten Fredriksson.

De vanligaste tillfällena när gamla oljepannor kastats ut till förmån för fjärrvärme är ändå när ett hus byter ägare eller när oljepannan är så pass gammal att den skulle behöva förnyas.

– I stället för att förnya en oljepanna väljer de flesta att satsa pengarna på fjärrvärme. Däremot kan ju inte alla som vill byta bort oljan välja fjärrvärme, utan det hänger på hur nära fjärrvärmenätet du bor. Men för dem som inte kan välja fjärrvärme finns ju värmepumpar och andra miljövänliga alternativ.

Nästan allt talar för att det även i fortsättningen går att få stöd för att byta ut sin oljepanna, något Torsten Fredriksson tror är nödvändigt för att vi ska nå de klimatmål som både

Åland och Finland förbundit sig vid.

– Jag har svårt att se att tidtabellen håller utan stöden. Stöden behövs för att få bort de sista oljepannorna – alternativet skulle vara om oljepriset plötsligt gick och blev oerhört högt.

**Nya priser på
nätavgifterna från och
med 1 januari 2022
för Tariff 220 och 300.**

Tariff 220: Topp 83€ / kW, Vinterdag 2,62 c/kWh
Tariff 300: Topp 63€ / kW, Vinterdag: 2,38 c/kWh

För fullständiga prisuppgifter besök
www.energi.ax/elnat/priser-och-avgifter

Anmäl din flytt via hemsidan!

Flyttanmälan görs lätt via hemsidan - energi.ax.
Skicka in din flyttanmälan till oss i god tid, så att vi hinner justera
avtalet för bostaden.

När du flyttar ut flyttar någon annan in – var noga med att
anmäla flytten så att rätt person betalar för rätt el!
Om du behöver hjälp, ring oss direkt på 018 531 511 alla
vardagar mellan 9 och 14 eller per e-post: flyttning@energi.ax

 FÖLJ OSS PÅ FACEBOOK

MARIEHAMNS
ENERGI

– håller er varma och upplysta med miljövänlig energi.

Elverksgatan 1/Neptunigatan 2, AX-22100 Mariehamn Öppettider: kl 8-16
Telefon (växel): 5310 Efter kontorstid (jour): 531599
E-post : elinfo@energi.ax/info@energi.ax fornamn.efternamn@energi.ax
www.energi.ax